

Ouderen willen regie behouden, ook over hun levenseinde

DS

© DS montage/getty

Ouderen die levensmoe zijn, zouden “het leven moeten kunnen teruggeven”, zegt CM-voorzitter Luc Van Gorp. In een interview koppelde hij dat aan de vergrijzing en de kosten van de ouderenzorg. Jammer, vinden velen.

Veerle Beel

Gisteren om 03:00

In februari nodigde CM-voorzitter Luc Van Gorp 1.800 bekende en minder bekende Vlamingen uit op de première van *Human forever*, de documentaire waarin Teun Toebes in de hele wereld op zoek gaat naar kwaliteitsvolle en vooral menselijke zorg voor ouderen. Na afloop werden de aanwezigen op een receptie getraakteerd – betaald door CM.

Maandag verspreidde Van Gorp een boodschap die volgens velen haaks op die van *Human forever* staat: hij pleitte er in het *Nieuwsblad* voor om euthanasie mogelijk te maken bij levensmoeheid van ouderen: zij zouden “het leven moeten kunnen teruggeven”.

Wil je de Middagupdate nieuwsbrief ontvangen?

Schrijf je in voor deze nieuwsbrief en ontvang iedere middag het nieuws uit binnen- en buitenland.

[Inschrijven >](#)

Door je in te schrijven voor deze nieuwsbrief zijn de [privacyverklaring](#) en de [gebruiksvoorwaarden](#) van toepassing.

Dat pleidooi koppelde hij aan de vergrijzingsgolf die op ons afkomt, het tekort aan personeel in de zorg en de slechte kwaliteit van de woonzorgcentra. “Als in bepaalde woonzorgcentra dieren zouden wonen in plaats van mensen, dan had Gaia al lang een klacht ingediend en werden die gesloten”, zei hij. Ook had hij het over “een berg vlees die eerst in de gezondheidszorg terechtkomt, en als die wat begint te stinken, naar de ouderenzorg wordt doorverwezen.”
“Akelig”

“Is het omdat CM zich nu een gezondheidsfonds noemt, dat ze zich niet meer om de zorgbehoevenden bekommeren?”, vraagt Jan De Lepeleire, professor-emeritus in de huisartsengeneeskunde, zich af. Hij en zijn vrouw, psychiater op rust, zijn ‘te oud’ om nog van ziekenfonds te veranderen. Anders zouden ze het zeker overwegen: “De uitspraken van Van Gorp, die ouderen in een negatief daglicht plaatsen, zijn je reinste *age-isme*, ik vind ze echt akelig.”

“Voldoende en goede zorg is een van de kerntaken van de samenleving, en het klopt dat de ouderenzorg anders en beter kan”, zegt Ignaas Devisch, professor in de medische filosofie en ethiek (UGent). “Maar je mag dit debat niet laten doorkruisen met dat over het levenseinde, dat ook belangrijk is. Zoiets dreigt het perverse neveneffect te hebben dat je ouderen elegant naar de uitgang duwt omdat de zorg te duur wordt, of omdat ze met velen zijn. Dat is problematisch.”

Ouderdomskwalen

Nu al bestaat bijna een kwart van wie euthanasie krijgt, uit ouderen die aan meerdere kwalen lijden. In zes op de tien gevallen had zo’n oudere ook een ziekte die terminaal zou aflopen, in vier op de tien gevallen was dat niet zo, zegt professor Wim Distelmans (VUB), Leif-arts en voorzitter van de federale euthanasiecommissie. Hij maakt onderscheid tussen deze ‘polyopathie’ en levensmoeheid. “Voor euthanasie moet er een medische reden zijn. Wij, artsen, kunnen niets met mensen die zeggen dat hen niets mankeert, maar dat hun leven voltooid is. Hoe weet je immers of ze niet meer van gedacht veranderen? Maar het debat mag wel gevoerd worden.”

Lees ook

CD&V lust CM-idee van euthanasie bij voltooid leven niet:
“Wegwerpmaatschappij 2.0” >

“Uit onderzoek bij mensen die ongeneeslijk zijn, weten we dat zij kwaliteit van leven verkiezen boven levensduur”, zegt Distelmans. “We kunnen ons ook afvragen of het goed is dat de geneeskunde het mogelijk maakt dat mensen almaar langer leven, en dat we ze aan het eind van hun leven aan hun lot overlaten? Maar ik bots op de praktische uitvoering: wie moet dat dan doen? In Nederland leeft de discussie al lang, maar willen artsen er niet aan beginnen.”

De Vlaamse Ouderenraad is vragende partij. “Wij krijgen signalen dat ouderen wakker liggen van hun levenseinde”, zegt directeur Marijke Dheedene. “Ze hebben een hekel aan beslissingen die boven hun hoofd worden genomen. Ouderen willen de dirigent blijven van hun eigen leven. Ook wat betreft hun levenseinde.” “Ik hoor de vraag geregeld”, beaamt ouderenpsycholoog Luc Van de Ven (UZ Leuven), die zelf 70 is. “Ik pleit ervoor om ze ernstig te nemen. Ouderenpsychologen kunnen helpen uitzoeken of het om een depressie gaat, of om een weloverwogen vraag. Mensen die de balans van hun leven opmaken en vaststellen dat ze zich al maandenlang voortslepen, kunnen nu alleen voor zelfdoding kiezen. Dat fenomeen piekt bij mannen boven 75 jaar. Anders dan vroeger, toen de pastoor en de *doktoor* over ons leven oordeelden, willen we dat nu zelf doen. Het valt voor dat we zulke ouderen opnieuw zin kunnen doen krijgen in het leven, maar soms ook niet. Dan is het onze plicht als samenleving en als professionals om hierop een antwoord te bieden.”

REACTIE

Luc Van Gorp: “Straks twee keer zoveel ouderen”

U haalde in het Nieuwsblad scherp uit naar de ouderenzorg. Veel reacties gekregen?

“Ze stromen al de hele dag binnen, in de twee richtingen. Er zijn woonzorgcentra die mij lieten weten: ‘Eindelijk! Kun je alsjeblieft dit debat aan de gang houden?’ Ik sta nog steeds achter ieder woord. Vergeet niet dat we tegen 2050 met dubbel zoveel ouderen zullen zijn. De levensverwachting voor vrouwen bedraagt al 89 jaar, voor mannen 85. Er is nu eenmaal een eindpunt aan de ervaren levenskwaliteit, maar er is geen enkele keuze voor mensen die hun leven voltooid achten. Dat is niet oké.”

Is het ethisch verantwoord om dit debat te koppelen aan de vergrijzing en de betaalbaarheid van de zorg?

“Ik beseft dat er in de beste der werelden mensen zullen zijn die geen kwaliteit van leven ervaren. Maar we moeten er geen doekjes om winden: de ziekenhuizen krijgen miljarden aan financiering, en de ouderenzorg – die het met veel minder moet doen – moet het resultaat daarvan opvangen. Ik heb het gehad met de hardnekkigheid, zeg maar verbeterheid, in de medische wereld. Palliatieve zorg is er nog altijd het kneusje. Moet je mensen blijven oplappen van wie je weet dat ze geen kwaliteit van leven meer zullen ervaren?”

Iedereen heeft recht op goede zorg, toch? Was dat ook niet de boodschap van documentairemaker Teun Toebes?

“Toebes heeft me geleerd dat kwaliteit van zorg bijdraagt tot kwaliteit van leven. We mogen niemand laten vallen. Maar nog meer woonzorgcentra bijbouwen? Er is nu al zo'n personeelstekort. Ik heb zelf meegedraaid in een wzc, dat was echt niet oké. De zorg integreren in de samenleving? Ja, graag. Maar u en ik moeten werken tot we 67 zijn. Tegen dan zijn we zelf chronisch ziek. Ik denk dat we vooral bang zijn van dit debat, omdat we bang zijn voor de dood. We moeten eerbied hebben voor het leven, maar je moet zelf ook kunnen zeggen: dit is geen leven meer.” (vbr)